

Voorzichtig herstel zuivelnoteringen

'Beter marktperspectief, geen jubelstemming'

De zuivelnoteringen van de laatste twee maanden laten een voorzichtig marktherstel zien. Dit is het gevolg van interventie maatregelen, minder melkaanvoer en een iets betere internationale vraag. Zuivelanalisten zijn voorzichtig: „Indicaties wijzen op een betere markt, maar er is nog geen sprake van een jubelstemming.”

Volgens zuivelanalist Mark Voorbergen heeft met name de forse interventie ervoor gezorgd dat er in bepaalde segmenten van de markt wat schaarste optreedt en de prijzen van bulkgoed als boter en kaas fors zijn opgelopen. „De volumes die tegen deze prijzen worden verhandeld, zijn echter relatief klein”, zegt hij. „Het grootste deel van de melk wordt nog altijd in de Europese retailmarkt verkocht en daar passen de prijzen zich veel trager aan. In de komende zes maanden is de markt redelijk goed in balans, zowel in de EU als wereldwijd.

Dat betekent dat we geleidelijk de lage prijzen van het afgelopen half jaar achter ons kunnen laten.”

Beleidsadviseur Internationaal Klaas Johan Osinga van LTO Nederland stelt dat de markt voor botervetten zich positiever heeft ontwikkeld dan veel handelaren hadden verwacht: de boterprijs steeg 80 eurocent per kilo in twee maanden tijd. Daarnaast verwijst ook hij naar de voorraden. „De Europese Commissie heeft ongeveer 2,5 procent van de EU-melkproductie uit de markt genomen.

De handel hoeft er niet op te rekenen dat deze voorraden binnenkort weer worden aangeboden. Daarvoor zal de markt eerst flink moeten aantrekken. De private opslag (PO-) voorraden liggen bij de industrie en handel en zijn in de noteringen ingecalculleerd.”

Psychologisch effect

Sieta van Keimpema, voorzitter van Dutch Dairymen Board (DDB), stelt dat er pas van een herstel op lange termijn kan worden

Brexit en melkprijs

Heeft de Brexit invloed op de melkprijs? Niet heel veel, denken de zuivelanalisten. Het duurt nog zeker een paar jaar voordat de Britten daadwerkelijk uit de EU zijn, zegt Van Keimpema. „De komende tijd zal dat geen effect op de melkprijs hebben of het moet puur markt sentiment gedreven zijn.“ Op dit moment is vooral de druk op het Britse pond voor ons ongunstig, vindt Osinga. „Gaat de Brexit door, dan zal dat voor ons nadelig zijn, want we exporteren naar het Verenigd Koninkrijk. Dat land krijgt dan meer mogelijkheden om de eigen markt af te schermen.“ Als je het alleen over de melkprijs hebt, kan ik niet echt een nadeel bedenken, aldus Voorbergen. „Het is op dit moment wisselkoerstechnisch alleen wat lastiger exporteren naar het Verenigd Koninkrijk.“ Volgens Van Buitenen zorgt de Brexit voor nog meer onzekerheid in de wereldhandel, waardoor het moeilijker wordt de ontwikkeling van de melkprijs in te schatten.

gesproken als de interventie maatregelen niet meer hoeven te worden benut. „Ik vind het opvallend dat het gemelde marktherstel gelijk valt met de steeds sterkere roep vanuit diverse EU-lidstaten om via maatregelen door de Europese Commissie de melkproductie aan banden te leggen. Het vooruitzicht dat de Commissie deze maand met een voorstellenpakket komt, dat onder andere een rem op de melkproductie moet leggen, heeft zijn psychologische uitwerking op de inkopers van zuivelproducten. Het laagste prijsniveau is immers bereikt als er daadwerkelijk een rem op de melkproductie wordt afgedwongen.“
Woordvoeder René van Buitenen van de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) zegt dat er eerder sprake is van een stabilisatie van de zuivelmarkten dan van een prijsstijging of herstel van de markt. Prijschommelingen zijn onvermijdelijk in de zuivelmarkt, aldus Van Buitenen. „Vraag en aanbod kunnen snel veranderen door bijvoorbeeld weersomstandigheden, wisselkoersen of economische ontwikkelingen in bepaalde markten. De internationale zuivelmarkt maakt nu een periode van lagere prijzen door, maar op middellange termijn zijn de vooruitzichten goed.“

Melkaanbod

De laatste melkproductie cijfers van RVO duiden nog steeds op een toename van het melkaanbod in Nederland: ons land is samen met Ierland goed voor 50 procent van de melkproductiestijging in de EU. Volgens Osinga zat ons land in mei op +8 procent op jaarbasis. „Het verschil met vorig jaar wordt nu wel kleiner“, zegt hij. De Europese productie steeg in 2015 met 2,5 procent, maar zit inmiddels in de min. Zo laat Frankrijk een productiedaling van 1,5 procent zien en zat het Verenigd Koninkrijk half juni zelfs op -9,1 procent. Het volume op wereldniveau ligt nauwelijks boven de volumes van 2015: de productiestijging in de Verenigde Staten bedroeg in mei 1,2 procent, Nieuw-Zeeland en Australië zaten het afgelopen seizoen in de min, aldus Osinga. Van Keimpema verwacht dat de Europese productiestijging, hoewel inmiddels dalende, nog jaren invloed kan uitoefenen op de melkprijs. De melkproductiestijging van 2015, ruim 3 miljard kilo melk, is aangeboden aan de Europese Commissie voor ofwel private ofwel particuliere opslag of in tender, legt zij uit. „Er wordt nog steeds meer geproduceerd dan er vraag is. Aan een aantal van de Europese steunmaatregelen zitten verplichte voorwaarden voor minimum- en maximumdagen in opslag. Het kan voorkomen dat de zuivelnoteringen stijgen doordat de handel begint in te kopen en er door een licht

dalend aanbod wat minder zuivelproducten beschikbaar zijn.“

Volgens Voorbergen zijn er in twee jaar tijd forse stappen naar hogere productieniveaus gezet en heeft de vraag dat niet ingevuld. „Toch verwacht ik dat in de komende zes tot achttien maanden vraag en aanbod zich weer gaan vinden en we naar evenwichtsniveaus van boven de 30 cent per liter zullen gaan. Ik denk alleen niet dat we daar voor het einde van het jaar op zitten. Dat wordt een geleidelijk proces.“

Lage olieprijs

Wat de vraag betreft, is Klaas Johan Osinga licht positief gestemd over een betere internationale zuivelmarkt, maar er is nog geen sprake van een jubelstemming, waarschuwt hij, vooral door de problemen van olie-exporterende landen. „We zien enerzijds een wereldwijde bevolkingsgroei van ongeveer 1 procent per jaar en een economische groei. Dat is gunstig voor de vraag naar zuivelproducten. De stijging van de melkvetprijs is te danken aan de goede export. Aan de andere kant hebben we te maken met lage olieprijsen. De olie-exporterende landen snakken naar dollars. De olieprijs zit na het dieptepunt van 28 dollar per vat nu weer op 50 dollar. De situatie is dus iets verbeterd, maar nog niet genoeg. Verder hebben we te maken met de Russische boycot, die net weer is verlengd. Rusland was 's wereld grootste kaasimporteur. Babymelkpoeder is in Rusland nog toegestaan.“
Voorbergen denkt dat de interventie de belangrijkste factor in de verkrapping van de markt is. „Dat is natuurlijk een kunstmatige vraag – of zoals je wilt – een uit de markt gehouden aanbod.“ Hij denkt dat de vraag in grote lijnen nog niet spectaculair verbeterd is. „China importeert wat meer dan vorig jaar, de olieprijs trekt iets aan en de lage retailprijzen brengen de prijsgevoelige consument in Azië en Afrika wellicht tot hogere aankoopvolumes, maar daar zien we nu pas de eerste prille tekenen van. Wat ik wel verheugend vind, is dat het lijkt alsof het verbeterde imago van melkvet na de VS nu ook in de EU tot hogere vraagvolumes leidt.“

Zuivelconsumptie stimuleren

Van Keimpema stelt dat de ontwikkeling van de vraag een geleidelijk proces is in sommige landen buiten de EU en afhankelijk is van welvaartsprofiel. Dit zijn grotendeels de landen die zelf steeds meer melk produceren en waar overheden de melkproductie stimuleren, zegt ze. „Wat veel ernstiger is, is de afname van de zuivelconsumptie per hoofd van de bevolking in de EU: al drie jaar op rij neemt deze consumptie met 1 procent

af. De Europese zuivelsector doet er goed aan de zuivelconsumptie in de EU te stimuleren. De Canadezen en Amerikanen slagen er namelijk wel in de consumptie per hoofd van de bevolking te doen stijgen.“
Van Buitenen denkt dat de huidige stabilisatie van de prijs eerder lijkt te zijn ingegeven door een lichte beperking van het aanbod van melk dan door een aantrekkende vraag.

Garantieprijs blijft gelijk

Hoewel er dus tekenen van een voorzichtig melkherstel zijn, heeft FrieslandCampina haar garantieprijs voor juli niet verhoogd. Was het niet beter voor de stemming onder de boeren geweest als deze prijs in positieve zin was aangepast? Het klopt dat de noteringen licht zijn gestegen, zegt woordvoeder Jan Willem ter Avest van FrieslandCampina. „Maar geen enkele zuivelonderneming heeft haar melkprijs of uitbetaling tot nu toe verhoogd. Maandelijks wordt de garantieprijs ingeschat aan de hand van de ontwikkeling van de gepubliceerde melkmarktprijzen van referentiebedrijven in Noordwest-Europa. Bij een te lage of te hoge inschatting vindt in de maand erna een correctie plaats, die wordt verwerkt in de garantieprijs.“
Gezien de ontwikkeling op de markt voor melkvetten – „Positiever dan velen verwachtten!“ – had er nu wel iets bij gekund, vindt Klaas Johan Osinga. „Ik weet dat FrieslandCampina haar garantieprijs bepaalt op basis van verwachte melkmarktprijzenontwikkelingen in onze buurlanden. Het zou echter wel goed zijn geweest voor het zelfvertrouwen in de sector. Analisten kondigen immers al langere tijd een marktherstel aan, maar steeds voor 'over een halfjaar'. Dat weegt mee in het markt sentiment en dus in contractonderhandelingen.“
FrieslandCampina heeft met haar lobby voor afschaffing van de melkquotering in ruime mate laten zien dat de stemming onder de boeren niet haar zorg is, stelt Sieta van Keimpema. „De NV FrieslandCampina profiteert flink van de lage melkprijs. Gezien de ambities van de NV en de coöperatie voor de nabije toekomst, zal ze alles doen om die grote winsten te behouden.“
Mark Voorbergen is iets voorzichtiger. „Als er geld wordt verdiend, komt dat echt wel tot uitdrukking in de melkprijs“, besluit hij. „Misschien is het juist goed om niet te vroeg te juichen. Een paar goede spotcontracten geven nog niet de situatie in de hele markt weer. Het begin is er, maar laten we niet vergeten dat dat vooral door interventie komt. De productievolumes in de EU zijn nog steeds niet kinderachtig: ook een nulgroei ten opzichte van 2015 betekent nog steeds heel veel melk.“ ■